

Rosor
Svampsjukdomar

BARKFLÄCKSJUKA OCH NÅGRA LIKNANDE SVAMPSJUKDOMAR PÅ ROSSKOTT

Barkfläcksjuka

Barkfläcksjuka (eng. Brand Canker, ty. Brandfleckenkrankheit) orsakas av svampen *Coniothyrium wernsdorffiae*. På de gröna fjolårsskotten bildas till en början små, mörkt röda fläckar, som så småningom blir stora och omges av en purpurröd kant. De centrala delarna blir ljusst bruna i färgen allt eftersom cellerna dör. Vävnaden torkar och sjunker in. I fläckarnas mitt kan man finna svampens pyknider som innehåller encelliga, gulbruna konidier. Allt eftersom pykniderna växer i storlek och mognar bildas smala längsgående öppningar i barken, där mängder av konidier exponeras. Fläckar som bildas under ett snötäcke är svarta, därav det engelska och tyska namnet på sjukdomen, men får det karaktäristiska utseendet bara en till två veckor efter att vintertäckningen försvunnit.

En annan svamp, *C. fuckelii* orsakar en liknande skada. Denna sjukdom saknar svenskt namn (eng. Common Canker). Fläckarna är till en början små, gula-röda i färgen. Den centrala delen av fläcken blir så småningom ljusst brun och den omgivande bården mörkare brun. Från svampens pyknidier kommer mängder av konidier, som i sin tur bildar sotiga massor under barken. Den döda barken spricker ofta upp och det kan bildas kallusliknande vävnad runt såret. Svampen *C. fuckelii* kan också angripa bl.a. jordgubbar och hallon.

Om angreppet görklar grenen så dör den ovanför liggande delen. *C. fuckelii* angriper ofta en kvarlämnad del ovanför en knopp, s.k. tapp, efter beskärningsarbete. Angrepp av dessa svampar sker vanligen på hösten och tidigt på våren då rosorna är täckta. Svamparna växer in genom sår, t.ex. frostsprickor, mekaniska skador, insektssår m.m. Infektion kan även ske i sovande ögon. För sen och alltför kraftig kvävetillförsel gynnar angrepp g.a. att skotten invintrar dåligt. Vintertäckta rosor angrips allvarligare än otäckta. Särskilt utsatta för barkfläcksjuka har klätterrosor och buskrosor i söderläge visat sig vara.

Purpurfläcksjuka

Purpurfärgade fläckar kan orsakas av flera svampar, men kan också vara ickeparasitärt betingade. Purpurfläcksjuka (eng. Leaf Scorch) orsakad av svampen *Septoria rosae* kan ge upphov till fläckar både på blad och skott. I slutet på sommaren bildas centimeterstora, svartviolettera fläckar på de gröna skotten. Nästkommande år blir fläckarna gråbruna med början i de centrala delarna. Under fuktiga

Bildrättigheter saknas

Barkfläcksjuka, orsakad av svampen Coniothyrium wernsdorffiae, kan göra allvarlig skada på busk- och klätterrosor.

förhållanden kan gulaktigt vita spormassor ringla ut från de svarta fruktkropparna (pyknider). På äldre grenar kan angreppsställena vara mer uppsprickande, nästan kräftlika. Sjukdomen uppträder främst på stenros, *Rosa canina*, i mindre utsträckning på ädelrosor.

Svampen *Sphaceloma rosarum* kallas också för purpurfläcksjuka och även bladfläcksjuka (eng. Leaf Spot). Denna svamp angriper främst bladen men ibland också skotten. Fläckarna är röda eller svarta och har en gråvit mitt.

Dålig dränering och felaktig näringsbalans kan också ge upphov till purpurfärgade fläckar på skotten.

Åtgärder

Kulturåtgärder

Klipp bort angripna partier strax ovanför en nod. Det är viktigt att det inte bildas s.k. tappar. Ta även bort grenar eller grenpartier, som är skadade av annan orsak.

Var försiktig med kvävegödsel. För kraftig och för sen giva motverkar den så viktiga avmognaden av skotten. Obs! Gräsklipp är mycket rikt på kväve. Se till att plantorna har god tillgång på kalium.

Vinterhårdiga sorter bör inte kupas eller täckas. Till de sorter som är dåligt vinterhårdiga bör man använda ett luftigt och inte alltför vattenhållande kupningsmaterial, t.ex. sandblandad kompost. Kupningen skall göras så sent som möjligt innan tjälen slår till.

Grenar placerade högre upp på plantorna behöver skyddas mot den förädiska vårsolen, som väcker plantorna till liv innan tjälen har gått ur jorden. Denna täckning skall i möjligaste mån även reducera vindarnas uttorkande effekt på grenver-

ket. Även detta skydd skall vara torrt och luftigt, använd t.ex. granris. Först när jorden är mer permanent tjälad skall täckningen läggas på.

Snö är ett ypperligt material som skydd för låga temperaturer, starkt solljus, uttorkande vindar m.m., men finns inte alltid till hands.

Kemisk bekämpning

Några effektiva bekämpningsmedel finns inte. Upprepade behandlingar på hösten och på våren med svavel (Kumuluss DF, klass 3) kan ha en skyddande effekt.

Litteratur

Gustavsson, L.-Å. 1998. Rosor för nordiska trädgårdar. Rosval, användning, skötsel. Natur och Kultur.

Nilsson, L. & Åhman, G. 1991. Kompendium i växtpatologi. SLU, Alnarp.

Punithalingam, E. 1980. *Leptosphaeria coniothyrium*. CMI Descriptions of Pathogenic Fungi and Bacteria. No 663. Commonwealth Agricultural Bureaux, England.

Text: Maj-Lis Pettersson

Sveriges lantbruksuniversitet

Inst. för entomologi

Box 7044, 750 07 Uppsala

Tel: 018-67 10 00

Fax: 018-67 28 90

e-post: Maj-Lis.Pettersson@entom.slu.se

Maj 2001rev.

Illustration: Tomas Lagerström

Faktablad om växtskydd utges inom områdena Jordbruk och Trädgård

Faktabladen kan beställas som årsabonnemang, komplett serie eller enstaka exemplar.

Eftertryck av denna publikation är förbjudet enligt lag. Den som vill mångfaldiga något av innehållet måste först få tillstånd från SLU. Tel 018-67 23 66 (jordbruk) resp. 018-67 23 47 (trädgård).

ISSN 0281-8566

© Sveriges lantbruksuniversitet

Ansvariga

utgivare:

Redaktörer:

Jordbruk: Roland Sigvald

Trädgård: Maj-Lis Pettersson

Jordbruk: Eva Twengström

e-post: Eva.Twengstrom@evp.slu.se

Trädgård: Maj-Lis Pettersson

e-post:

Maj-Lis.Pettersson@entom.slu.se

Hemsida:

<http://www.entom.slu.se>

Distribution:

SLU Publikationstjänst

Box 7075, 750 07 Uppsala

Tel. 018-67 11 00

Fax. 018-67 35 00

e-post: publikationstjanst@slu.se